

НОВИЙ БАНК РОЗВИТКУ БРІКС ЯК ЩЕ ОДИН КРОК ДО ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАННЯ

В. І. Сідоров,
к.е.н., проф.
М. С. Пасмор,
аспірант

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
pasmor.m@gmail.com

БРІКС на цей час є реально функціонуючим об'єднанням, яке має значні перспективи у формуванні сучасних міжнародних економічних відносин. У даній статті проведено дослідження питання формування Нового банку розвитку БРІКС як перспективи не тільки для країн-членів об'єднання, а й для всієї світової спільноти. Ця трансформація є черговим кроком до інституціоналізації групи. Даними діями посилюється вплив БРІКС на формування світової фінансово-економічної архітектури. Стаття підтверджує, що БРІКС стало йде до розвитку співробітництва та побудови новітньої системи взаємодій у межах сучасних геополітичних змін.

Ключові слова: банк, БРІКС, інтеграція.

НОВЫЙ БАНК РАЗВИТИЯ БРИКС КАК ЕЩЕ ОДИН ШАГ К ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИИ ОБЪЕДИНЕНИЯ

БРІКС в настоящее время является реально функционирующим объединением, которое имеет значительные перспективы в формировании современных международных экономических отношений. В данной статье проведено исследование вопроса формирования Нового банка развития БРИКС как перспективы не только для стран-членов объединения, но и для всего мирового сообщества. Эта трансформация является очередным шагом к институционализации группы. Данными действиями усиливается влияние БРИКС на формирование мировой финансово-экономической архитектуры. Статья подтверждает, что БРИКС уверенно идет к развитию сотрудничества и построения новой системы взаимодействия в пределах современных геополитических изменений.

Ключевые слова: банк, БРИКС, интеграция.

NEW BRICS BANK OF DEVELOPMENT AS A MOVE TO THE INTEGRATION INSTITUTIONALIZATION

BRICS is a union that is actually functioning now. It has great prospects in modern international economic relations. This paper studies the process of forming a new bank of BRICS as prospects not only for EU-members, but also for the whole world community. This transformation is the next step to institutionalize the group. These actions influence on the growing BRICS effect on formation of the global financial and economic structure. The article reveals that BRICS is going to develop cooperation and build modern system of interactions within the contemporary geopolitical changes.

Key words: bank, BRICS, integration.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку світової політекономії БРІКС дійсно став реальним акром міжнародних відносин, хоча поки що дане об'єднання знаходиться на стадії свого формування. В першу чергу, його феноменальність та відмінність знаходить відображення у екстериторіальному географічному положенні країн-членів, на відміну від тих інтеграційних об'єднань, які були сформовані за фактором регіональної близькості. Кожна з цих країн є уламками колишніх імперій, наприклад, Бразилія — Португальської, Росія — Російської, Індія та ПАР — Британської (хоча, певний період на території Індії мала місце Монгольська імперія, а ПАР — Голландська), а Китай — Китайської (Серединної) [1, с. 149]. По-друге, країни, що входять до об'єднання, розташовані на чотирьох континентах, хоча іноді історичні паралелі співпадають [3, с. 293]. По-третє, БРІКС первісно було створено як продукт аналітичної думки відомого економіста Джима О'Нілла провідного банку The Goldman Sachs Group Inc., а не як ініціативи держав, хоча потім вони усвідомили всю економічну силу даного об'єднання у глобальних економічних процесах і

розпочали реалізовувати ідею у сучасних міжнародних економічних відносинах [4, с. 2]. Джим О'Нілл помітив глобальне значення даних країн, а також сумірність об'ємів їх економік. Ці факти та статистичні показники склали підґрунтя для проведення аналітичного дослідження, яке виявило великі потенційні можливості функціонування і впливу цих країн на глобальні геополітичні процеси. Хоча зараз не всі статистичні прогнози здійснюються, на нашу думку, БРІКС — це довгостроковий проект і більш значних результатів буде досягнуто через певний час та більш стабільну, тісну та координовану роботу. Ще одним важливим фактором є те, що дані країни знаходяться в стадії стабільного формування капіталістичної системи, хоча кожен випадок має свої особливості [2, с. 241]. В цілому спільною рисою для групи є те, що із закінченням «холодної війни» всі вони почали розвивати і застосовувати методики радикальних реформ, повністю інтегруючись в систему глобальної економіки [3, с. 137]. Крім того, вони вже являють собою важливі вузли механізму, збій в яких потягне за собою руйнівні наслідки для всієї світової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у її вивчення доклали такі провідні зарубіжні науковці, економісти, аналітики та вчені, як В. М. Давидов, Джим О'Нілл, В. А. Луков, Пітер Хавлік, Г. Д. Толорая, А. Н. Фомін та інші. Серед українських провідних вчених, економістів, аналітиків можна відзначити А. А. Архангельську, А. П. Голікову, Н. А. Казакову, В. І. Сідорова, А. С. Філіпенко та ін. Питання функціонування БРІКС як глобальної структури все більше набуває своєї актуальності, а отже його діяльність, розвиток та перспективи необхідно досліджувати і прогнозувати.

Формулювання цілей статті. Основною метою даної статті є висвітлення та аналіз питання формування Нового банку розвитку БРІКС, який зможе представити нові перспективи розвитку не тільки для країн-членів об'єднання, а й для всієї світової спільноти.

Виклад основного матеріалу дослідження. На цей час БРІКС все більше набуває своєї формалізації. На кожному з чергових самітів більш чітко розробляється стратегія набуття структури об'єднання. Зараз актуальним питанням є банк БРІКС, який дедалі частіше набуває свого офіційного статусу. Передбачувана назва банку – Новий банк розвитку. Угоди про заснування банку розвитку та Договір про створення пулу умовних валютних резервів БРІКС були підписані 5 липня 2014 року в перший день чергового саміту об'єднання [8]. Даними діями посилюється вплив БРІКС на формування світової фінансово-економічної архітектури, зокрема у справі лібералізації МВФ. Активну позицію Росії можна пояснити необхідністю диверсифікації ринків і зміцненням відносин з іншими країнами, почасти всупереч зростанню впливу США. Головною метою організації банку, за задумом представників з Індії, є фінансова підтримка країн, що розвиваються у світі, а також подальша інституціоналізація групи країн-членів БРІКС. На нашу думку, доцільно буде передбачити, що Новий банк стане одним з найбільших багатосторонніх банків розвитку у світі з оголошеним капіталом – 100 млрд дол. [9]. Розподіл часток капіталу і прав управління передбачається рівним між країнами-членами. Кожна країна повинна буде зробити внесок у стартовий капітал у розмірі 10 млрд дол. [9]. При цьому внески у пул валютних резервів будуть залежати від розміру країни. Наприклад, доля Китаю складатиме 41 млрд дол., а ПАР – 5 млрд дол. [9]. Керівництво банку передбачається на ротаційній основі. Першими будуть представники з Індії. За даними розрахункових досліджень аргентинських науковців, Новий банк розвитку зможе надавати щорічні кредити до 34 млрд дол. [9]. У перспективі ресурсами банку і фонду БРІКС зможуть скористатися не тільки члени БРІКС, але й інші країни. А його необхідність об'єктивно підтверджується вже нинішньою підвищеною зацікавленістю таких країн як, Аргентина, Куба, Венесуела, Уругвай, Болівія, Нікарагуа [7].

Спочатку Банк БРІКС був задуманий як альтернатива Світовому банку і МВФ. Ще не так давно ці інститути концентрували в своїх руках глобальну фінансову владу, але поступово вони об'єктивно стали не здатними впоратися з потребами багатозово зрослої світової фінансової системи. На нашу думку, створення банку БРІКС відображає все більше укріплення багатополлярної структури світу.

Ми вважаємо, що буде доцільним погодитися із думкою Лії Вальс Перейра, економістом з бразильського аналітичного центру Instituto Getúlio Vargas, яка стверджує, що країни БРІКС бажують продемонструвати США, що зміни можливі [6]. Даний банк не намагається здобути світової першості, але і відрізняється від регіональних банків розвитку – Європейського, Міжамериканського, Африканського, Азіатського та ін. Адже його створюють країни, що розташовані на чотирьох континентах.

Важливою особливістю становлення БРІКС як об'єднання, що формується, є чергові питання у відносинах між вектором Росії і США. Наростаючий вал економічних санкцій дали імпульс для розвитку зовнішньополітичних контактів Росії, в тому числі в рамках БРІКС. Таким чином, стає можливим підтвердження формування нового геополітичного світового порядку. Але головною парадигмою у цьому питанні залишається теза наскільки глибоко країни БРІКС можуть просунути в координації спільних зусиль, де кінцевим буде пункт інституціоналізації БРІКС як глобальної структури.

БРІКС починає зіштовхуватись з трьома серйозними проблемами. По-перше, економічна. Три з п'яти країн-членів – Бразилія, Росія і Південна Африка – знаходяться в дуже скрутному економічному становищі. Вибори в Індії 2014 року також проходили на фоні економічного зростання, що не поліпшувався протягом декількох років [8]. Серед усіх країн БРІКС тільки в Китаї економіка продовжує рости більше ніж на 7 % на рік – але при цьому проводяться дуже складні реформи [5]. Загальна сукупно позитивна динаміка розвитку країн-членів повинна була стати основою історії БРІКС, але це в сучасних умовах розвитку сучасної геополітики досить важко здійснювати.

Друга складність має політичний характер. Коли в країнах БРІКС був економічний підйом, цілком природно було стверджувати, що їх політичні системи також добре функціонували. Тепер, коли у деяких з них великі проблеми, такі політичні недоліки, як корупція, стали більш явними.

Третя проблема полягає в незв'язності групи. Хоча країни БРІКС явно прагнуть тісно співпрацювати, вони непорівнянні між собою. Події в Бразилії чи ПАР не впливають на майбутнє Китаю – країни настільки велико і потужної, що вона знаходиться у своїй власній категорії, тоді як Росія перебуває у глибокій і безпрецедентній кризі у відносинах із Заходом. Таким чином, можливо, головне геополітичне питання у сучасних реаліях для БРІКС –

у змозі або чи хоче Китай стати ядром цієї групи, подібно до того, як США є ядром західного альянсу.

На нашу думку, розміщення банку БРІКС в Шанхаї стало символічним знаком того, що потенційно він зможе скласти конкуренцію Всесвітнього банку, що базується у Вашингтоні [6]. Але російська та індійська влада, яка вважає проблемою однополярність світу з центром у Вашингтоні, може бути неготовою беззаперечно перенести цей центр в Пекін. Однак розуміння сили взаємодії і можливих перспектив, що будуть мати глобальне геополітичне значення, повинні переважити.

Висновки. Доказом подальших можливих перспектив свідчать результати вже проведеної співпраці. У ході першого циклу самітів БРІКС економіки даних країн спільно зміцнили свої позиції як основних локомотивів сталого розвитку світової економіки, що

долає наслідки недавньої глобальної економічної та фінансової кризи. Країни БРІКС продовжують робити важливий внесок у забезпечення глобального зростання і скорочення масштабів бідності всередині своєї країни та в інших. Політика заохочення економічного зростання і соціальної інтеграції сприяє стабілізації глобальної економіки, створенню нових робочих місць, скороченню масштабів бідності й подолання нерівності, і тим самим роблячи внесок у досягнення цілей розвитку. В рамках розпочатого нового циклу країни БРІКС, крім сприяння динамічному, сталому та збалансованому зростанню, будуть продовжувати відігравати важливу роль у заохоченні соціального розвитку. Таким чином, не зважаючи на всі труднощі країни БРІКС стало йдуть до розвитку співробітництва та побудови новітньої системи взаємодій у межах сучасних геополітичних та політ економічних змін.

Література

1. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навч. посібник / А. П. Голіков. — 3-тє вид., переробл. і доп. — К. : Знання. 2009. — 222 с.
2. Макогон Ю. В. Международные стратегии экономического развития : учеб. пособие / Ю. В. Макогон. — К. : Знання, 2007. — 461 с.
3. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: теорія : підруч. для студ. економ. спец. вищ. навч. закл. / А. С. Філіпенко. — К. : Либідь, 2008. — 408 с.
4. Jim O'Neill and Anna Stupnytska. The long-term outlook for the BRICs and N-11 post crisis // Global economics paper / Jim O'Neill and Anna Stupnytska. — December 4, 2009 № 192. — P. 1 — 27.
5. Офіційний сайт журналу Корреспондент [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://korrespondent.net/>.
6. Офіційний сайт журналу Lanacion [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.lanacion.com.ar/>.
7. Офіційний сайт газети theguardian [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.theguardian.com/uk>
8. Офіційний сайт газети Financial times [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.ft.com
9. Офіційний сайт світового банку [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.worldbank.org>